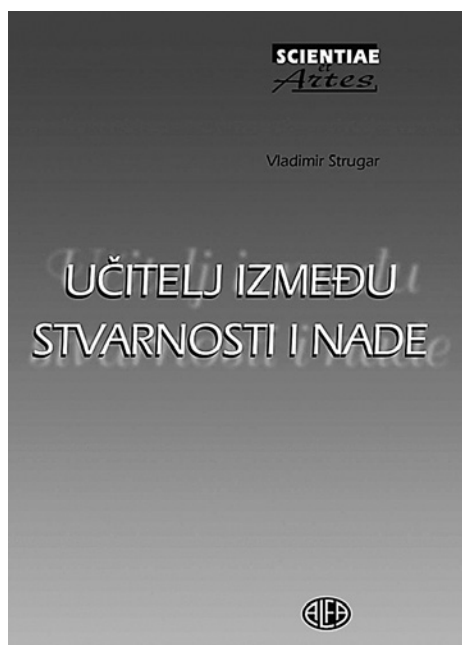

Vladimir Strugar: *Učitelj između stvarnosti i nade*

Alfa, Zagreb, 2014., 326 str.

Donosim vam srdačne pozdrave iz Po-dravine i vinorodnih romantičnih brežu-ljaka Bilogore koje je tako lijepo opisao hr-vatski pjesnik Fran Galović u antologijskoj zbirci *Z mojih bregov.* S druge pak, južne strane Bilogore, dolazi dr.sc. Vladimir Strugar, član Družbe *Braća hrvatskoga zmaja*, moj zmajski brat *Zmaj Galovački*, čiji ću II. dio knjige *Učitelj između stvar-nosti i nade* sa zadovoljstvom kratko pred-staviti. Činim to kao učitelj koji je 45 godi-na odradio u školstvu i bez obzira na sve poteškoće, nesigurnosti i probleme bio bih ponovo učitelj, jer uvijek ima nade, kako stoji u naslovu ove knjige. Profesor Strugar piše: *Postupao sam i živio kao učitelj – da bi postao učiteljem!*

Imam dvije mogućnosti: o knjizi govo-riti emotivno jer ću reći nešto o djelu prijatelja čiji sam suradnik bio 25 godina ili go-voriti činjenički, gotovo formalno, što je naravno nemoguće. Kako isključiti emocije kada govoriš o čovjeku od kojega si četvrt stoljeća učio kao učitelj i ravnatelj, koji te je podržavao i diskretno usmjeravao.

Vladimir Strugar je bio jedini ministar obrazovanja u suvremenoj Hrvatskoj koji je prošao put od učitelja do ravnatelja i sveučilišnog profesora i pozna sustav obrazo-vanja u srž, a u svom ministarskom radu je imao viziju razvoja školstva što dokazuje svojim porukama učiteljima, posebice prigodom obilježavanja *Dana učitelja*. Iz tih poruka je vidljivo da to nisu svečarske misli već trajno opredjeljenje čovjeka koji ima odgovornost voditi jedan tako značajan resor kao što je obrazovanje, čovjeka koji poštuje učitelje, koji razumije njihove probleme, jednom riječju čovjeka koji pokazuje veliku empatiju prema tom zvanju.

Nažalost moram izreći svoje uvjerenje da neki ministri nisu razumjeli učitelje, nisu ih voljeli niti naročito cijenili. Nisu brinuli za učitelje iz neke Crne Mlake, iz blatnjave provincije, koji su davali svoje srce za male pametne učeničke glavice u nekoj zabiti. Kao nekadašnji učitelj dr. Strugar ih je razumio i vodio brigu o svima, a jedan od dokaza je i organiziranje lijepo svečanosti obilježavanja *Svjetskog dana učitelja* u našoj nacionalnoj svetinji, u *Hrvatskom narodnom kazalištu* u Zagrebu. Prije i poslije njegova mandata to nije nitko učinio, niti su njegovi nasljednici ikoga pitali o tome koliko je ta svečanost važna za učiteljevo zvanje i društveni ugled kada se uručuju priznanja učiteljima iz razreda, iz neposredne školske prakse. A svi znademo da su ta priznanja za dobitnike značila puno i često su bila jedina koja su dobivali u svojoj praksi.

Kao član tadašnjeg Prosvjetnog vijeća bio sam začuđen činjenicom da je novi ministar od ministra Strugara preuzeo taj važan resor na hodniku ministarstva u vrlo kratkom dijalogu. Očito tu nije bilo empatije za cijelu struku i od proklamirane Hrvatske kao zemlje znanja i obrazovnog sustava kao izvoznog brenda nije ostalo ništa.

Radni timovi ministra Strugara izradili su osim drugih značajnih dokumenata i dokument *Osnove za ustroj školstva* u Republici Hrvatskoj (2000.), a jedno od polazišta je – citiram: *Hrvatska mora graditi svoju budućnost kao društvo znanja, kao društvo koje pokreće znanje. Koji su uvjeti za to? Moramo cijeniti znanje, poticati i omogućiti stjecanje znanja svima, stvarati uvjete za istraživanja i primjenu inovacija. Moramo učiti o demokraciji i njegovati osjećaj zajedničkih vrijednosti i zajedničke sudbine. To je društvo „novih pismenosti“.*

Nažalost svima je poznato da svaka nova vlast kod nas počinje planirati promjene sustava i graditi ga ispočetka, a zanemaruje se ono što su dobro napravili prethodnici. Izgraditi sustav odgoja i obrazovanja u četverogodišnjem mandatu je nemoguće. Naša je nesreća što se takvom političkom logikom doprinosi stagnaciji i nazadovanju sustava. Problem je i što za obrazovanje nikada nema dosta novca jer su rezultati vidljivi tek nakon duljeg vremena.

Brojni citati različitih poznatih i priznatih autora oplemenjuju izdanje i potvrđuju činjenicu da čovjek mora znati i imati viziju razvoja kako bi mogao nešto mijenjati. Autor to potvrđuje ovom poticajnom knjigom iz koje će siguran sam, učitelji i ravnatelji učiti i razvijati se u svojim učiteljskim karijerama koje nikada ne donose novac već veliko zadovoljstvo. Jadan je onaj koji samo radi za novac, a za svoj posao nema srca. Učitelje politika ne mazi i zato su ostali dobri i empatični ljudi!!

U drugom dijelu knjige su podaci o organiziranju već spomenute svečanosti za *Dan učitelja*. To je projekt o kojem i danas govore učitelji po školama, a trajao je samo 4 godine i kroz to vrijeme je za svoj kreativan rad nagrađeno 85 školskih

ustanova i 164 pojedinca čija su imena navedena u knjizi. U programu su sudjelovali učenici naših škola, a na svečanostima su bili brojni političari iz vrha vlasti koji su podržali ovaj projekt i zahvalili se učiteljima u ime Vlade. Malo, ali za skromne i samozatajne nagrađene učitelje diljem Hrvatske puno. U tom dijelu teksta ministar Strugar je svake godine u govoru uputio nazočnima poruke koje su oslikavale viziju razvoja hrvatskoga školstva. Uvijek postoji nada za bolje sutra što je naznačeno u naslovu knjige. U jednom citatu stoji da je *nada krepost čovjeka koji je još u traženju, koji još nema sve ono za čim čezne. U nadi se prepušta onome što ga još očekuje.*

2000. godine svečanost je održana 5. listopada pod nazivom Mojim učiteljima, nazočni su bili Zlatko Tomčić, predsjednik Sabora i Željka Antunović, potpredsjednica Vlade.

U svom govoru ministar Strugar se posebno osvrnuo na *Preporuku o statusu učitelja* iz 1966. godine iz koje navodim citat: *Obrazovanje od prvih godina školovanja treba biti usmjereno na opće napredovanje ljudske ličnosti i na duhovni, moralni, socijalni, kulturni i gospodarski napredak društva, kao i razvijanje duhovnog zanimanja za ljudska prava i osnove slobode. U tom pogledu najviše važnosti treba pridati odgoju i obrazovanju za mir, razumijevanje, toleranciju i prijateljstvo među narodima.*

Direktor UNESCO-a Federico Mayor 1992. je rekao:

Učitelji prečesto osjećaju da su ljudi izgubili poštovanje i obzir prema teškoj i zahtjevnoj profesiji i zato smatram da je potrebno obratiti pažnju na važnu ulogu koju učitelji imaju u društvu i priznati profesiju koja to zaslužuje.

Strugar u govoru učiteljima naglašava da valja kreirati odgojno obrazovni sustav u okrilju europskih tendencija ne zaboravljajući bogatu, ali nedovoljno istraženu hrvatsku i kulturnu tradiciju. Učiteljima upućuje poruku o značaju njihove uloge u promjeni odgojno-obrazovnog sustava.

On naglašava što podrazumijeva pod pojmom učitelj: *Učiteljem – tom lijepom hrvatskom riječju nazivam sve one koji nekoga nečemu poučavaju bez obzira u kojoj školskoj ustanovi rade – predškolskoj, osnovnoškolskoj, srednjoškolskoj ili na fakultetu. Pri tome ovaj pojam obuhvaća sve stručne nazive onih koji poučavaju.*

2001. godina, Odgajati za promjene, odgajati za budućnost

Autor u svojem govoru učiteljima naglašava da je uspjeh škole, uspjeh učitelja koji svojim osobnim i pedagoškim osobinama omogućuju učenicima da ostvare svoje mogućnosti i kreativne snage i zahvaljuje posebno nagrađenim ustanovama i pojedincima.

Autor iznosi podatke što je učinjeno, naglašava da je promjena sustava stalno i aktualno pitanje koje uvjetuju u Hrvatskoj društveni, politički i gospodarski uvjeti,

ali i osobitosti u sustavu koje određuju često nepovoljan položaj učenika, učitelja i roditelja u njemu.

Usprkos svih poteškoća Strugar vjeruje da će učitelj u budućnosti biti uspješan ako pokazuje altruizam, učiteljsku ljubav, razumijevanje i toleranciju, kreativnost, demokratičnost, suradnički duh, empatiju, humanizam, optimizam vjeru u uspjeh učenika, smisao za humor, poštenje i otvorenost prema promjenama. Naravno da određeni stupanj razumijevanja i pomoći očekuje i od druge strane – od roditelja

2002.godina Ja sam učitelj

Dr. Strugar govori učiteljima o smjeru vizija razvoja obrazovanja i naglašava da je u središtu učenik koji voli učiti, koji zna učiti i koji se priprema za cjeloživotno obrazovanje. Naglašava da su potrebni novi didaktičko-metodički načini rada, nove teorijske osnove o djelovanju različitih unutarnjih i vanjskih činitelja na čovjekovu aktivnost, emocije i djelovanje. Sustav odgoja i obrazovanja mora svoje polaznike naučiti kako živjeti svoj život, kako živjeti s drugima i drukčijima, u miru, razumijevanju i toleranciji.

Svaki učenik mora imati *školu vlastita puta!* Da bi se to postiglo učitelj kao subjekt mora imati višu razinu samostalnosti ali i višu razinu odgovornosti, mora biti kompetentan i kreativan. Naravno da je tu i veliki značaj obitelji koja mora biti ključni saveznik u odgoju mladih.

2003. godine, Vodite ih da uspiju

Iz teksta obraćanja učiteljima na četvrtom obilježavanju *Dana učitelja* u HNK izdvajam samo neke misli:

- Poučavanje je više od zanimanja. Često se prisjećamo osobe koja nas je učila čitati prva slova i koja je bila uz nas kad smo nesigurnim pokretima pokušavali ispisati prva slova i brojke..., koja nas je svakim danom činila bogatijima za novo znanje, nove ljudske vrijednosti i iskustvo.
- Učitelj je začetnik i voditelj dijaloga ne samo u razredu već i u društvenoj zajednici, a pravo je otvoreni dijalog potreban za izgradnju temeljnih vrijednosti demokratskog društva.

Profesor Strugar piše: *Za mene posao učitelja nije samo zanimanje. Ono je moje shvaćanje djeteta, osobe i čovjeka, filozofija postupanja i načina života, nada da mogu djetetu pomoći u procesu personalizacije, na njegovu putu samostvaranja kada uči pa i odlučuje prema kojim vrijednostima i načelima želi živjeti, kada mu pomožem da stekne sposobnost usklađivanja svojih misli i djela s vrijednostima koje su njegov životni temelj.*

- Moralna načela, navike i mišljenje koje učenici steknu, prije svega tijekom obveznog obrazovanja, uvelike će utjecati na njihovo ponašanje u životu.

Poruka je da našim učiteljima treba znanja ali i priznanja za samozatajan rad, a to je ministar Strugar pružao, kao što je naglašavao važnost učitelja za napredak učenika.

Zahvaljujem autoru na trudu, a učiteljima preporučam da uče iz te knjige kao što ću i ja učiti iako sam već dulje vrijeme izvan sustava. Neka im knjiga bude vodilja i uvijek pri ruci.

Na kraju moram reći kao dugogodišnji seoski učitelj da profesoru dr. sc. Vladimiru Strugaru kao nekadašnjem ministru dajem čistu peticu!

Zagreb, 18. prosinca 2014.

Mr. sc. Dražen Podravec

